

PERPETUAL PROPHETS

בהעלותך תשע"ה

NUMBERS

PARASHAS BEHA'ALOSCHA

11 / 2-12

and His wrath flared, and a fire of HASHEM burned against them, and it consumed at the edge of the camp. ² The people cried out to Moses; Moses prayed to HASHEM, and the fire died down.

³ He named that place Taberah, for the fire of HASHEM had burned against them.

⁴ The rabble that was among them cultivated a craving, and the Children of Israel also wept once more, and said, "Who will feed us meat?" ⁵ We remember the fish that we ate in Egypt free of charge; and the cucumbers, melons, leeks, onions, and garlic. ⁶ But now, our life is parched, there is nothing; we have nothing to anticipate but the manna!"

⁷ Now the manna was like coriander seed and its color was like the color of b'dolach. ⁸ The people would stroll and gather it, and grind it in a mill or pound it in a mortar and cook it in a pot or make it into cakes, and it tasted like the taste of dough kneaded with oil. ⁹ When the dew descended upon the camp at night, the manna would descend upon it.

¹⁰ Moses heard the people weeping in their family groups, each one at the entrance of his tent, and the wrath of HASHEM flared greatly; and in the eyes of Moses it was bad.

¹¹ Moses said to HASHEM, "Why have You done evil to Your servant; why have I not found favor in Your eyes, that You place the burden of this entire people upon me? ¹² Did I conceive this entire people or did I give birth to it, that You say to me, 'Carry them in your bosom,

as a nurse carries a suckling, to the Land that You swore to its forefathers? ¹³ Where shall I get meat to give to this entire people when they weep to me, saying, 'Give us meat that we may eat'?

¹⁴ I alone cannot carry this entire nation, for it is too heavy for me! ¹⁵ And if this is how You deal with me, then kill me now, if I have found favor in Your eyes, and let me not see my evil!"

¹⁶ HASHEM said to Moses, "Gather to Me seventy men from the elders of Israel, whom you know to be the elders of the people and its officers; take them to the Tent of Meeting and have them stand there with you. ¹⁷ I will descend and speak with you there, and I will increase some of the spirit that is upon you and place it upon them, and they shall bear the burden of the people with you, and you shall not bear alone.

¹⁸ "To the people you shall say, 'Prepare yourselves for tomorrow and you shall eat meat, for you have wept in the ears of HASHEM, saying: Who will feed us meat? for it was better for us in Egypt! So HASHEM will give you meat and you will eat. ¹⁹ Not for one day shall you eat, nor two days, nor five days, nor ten days, and nor twenty days. ²⁰ Until an entire month of days, until it comes out of your nose, and becomes nauseating to you, because you have rejected HASHEM Who is in your midst, and you have wept before Him, saying: Why did we leave Egypt?' "

²¹ Moses said, "Six hundred thousand footmen are the people in whose midst I am, yet You say I shall give them meat, and they shall eat for a month of days! ²² Can sheep and cattle be slaughtered for them and suffice for them? Or if all the fish of the sea will be gathered for them, would it suffice for them?"

²³ HASHEM said to Moses, "Is the hand of HASHEM limited? Now you will see whether My word comes to pass or not!"

²⁴ Moses left and spoke the words of HASHEM to the people; and he gathered seventy men from among the elders of the people and had them stand around the Tent.

²⁵ HASHEM descended in a cloud and spoke to him, and He increased some of the spirit that was upon him and gave it to the seventy men, the elders; when the spirit rested upon them, they prophesied, but did not do so again.

²⁶ Two men remained behind in the camp, the name of one was Eldad and the name of the second was Medad, and the spirit rested upon them; they had been among the recorded ones, but they had not gone out to the Tent, and they prophesied in the camp. ²⁷ The youth ran and told Moses, and he said, "Eldad and Medad are prophesying in the camp."

²⁸ Joshua son of Nun, the servant of Moses since his youth, spoke up and said, "My lord Moses, incarcerate them!"

²⁹ Moses said to him, "Are you being zealous for my sake? Would that the entire people of HASHEM could be prophets, if HASHEM would but place His spirit upon them!"

2a Antsoff stre Chmash

Who will feed us meat? — מי יאכלנו בשר — Who will feed us meat? There was no shortage of meat; the tribes of Reuben and Gad had enormous flocks (32:1). The talk of meat was only a pretext for them to complain about the manna (Rashi). In the more literal sense, it is true that there was meat, but it was probably too expensive for them to eat regularly. Fish, however, was but a nostalgic memory, as implied by the next verse, for in the Wilderness they had no access to fish (Ramban).

5. חנם — Free of charge. While in Egypt, they had received food from their slave masters, fish from fisherman, and fruits and vegetables from farmers (Ramban). Fish was so plentiful in the Nile that it was virtually free (Ibn Ezra).

Alternatively, the Egyptians, who would not even give them straw for their work, surely would not give them free food! These protesters meant that the food in Egypt was free in the sense that it came without any obligation to perform mitzvos (Rashi; Sifre).

b

Moses knew full well that a group of elders would not be able to provide meat, and he knew that in times of crisis the people would still complain to him as their leader, liberator, and lawgiver. But he hoped that a new group of leaders would be able to calm them and even take some of

C

26. והיו נבונים — They had been among the recorded ones. Since the Sanhedrin had only seventy seats, Moses would have had to select six members from each of ten tribes, and only five from the other two. Fearing that the two tribes with fewer members would balk at accepting his decision that they have less representation, Moses selected six qualified members from each tribe — the recorded ones of this verse — and had them all participate in a lottery. Seventy lots were inscribed "elder" and two were blank. Each of the seventy-two was to draw a lot, so that the choice of which two would be excluded would clearly be God's. Eldad and Medad did not attend the drawing, either because they were so humble that they felt that did not deserve the honor (Rashi here from Sifre) or because they were afraid they would draw blank lots and be humiliated (Rashi to Sanhedrin

26. וישארו שני אנשים במחנה. — Two men remained behind in the camp. These two Elders, Eldad and Meidad, were particularly respected for their modesty and humility. The Midrash teaches that they were distinguished from the other Elders in five ways: (1) the other Elders predicted only what would happen the next day regarding the quail while Eldad and Meidad predicted the distant future; (2) the others prophesied only for a day [see the commentary to the previous verse] whereas Eldad and Meidad did so for the rest of their lives; (3) the other elders died in the desert but Eldad and Meidad were still leaders after Moses' death; (4) their names are the only ones mentioned in the Torah; and (5) the other Elders received the gift of prophecy from Moses but Eldad and Meidad received theirs directly from Hashem. (Midrash Tanchuma)

4

27. Eldad and Meidad are prophesying in the camp. Descriptions of what they were prophesying are found in Targum Yerushalmi, the Talmud (Sanhedrin 17a) and the Midrash (Midrash Tanchuma, Korach 12). Eldad foresaw the day that Moses would die and Joshua, son of Nun, would succeed him as leader of the nation. Joshua would then be the one to lead the people into Canaan and oversee the distribution of the land. Meidad prophesied that quail from the sea would cover the camp of Israel, but would ultimately bring misfortune upon the people. In addition, both Eldad and Meidad saw a vision in which at the end of time the nations Gog and Magog would wage war on the land of Canaan, and the entire world would pay homage to them. [Note that the numerical value of the letters of Gog and Magog, equals seventy, corresponding to the seventy nations of the world.] Although, many military rulers and armies would wage battle against the Jews returning from exile, Hashem would help Israel and destroy their enemy.

When Moses' son Gershom heard these prophecies he ran to tell his father. Moses took them calmly but Joshua was very shaken by the prediction that Moses would die in the desert and that he would have the great responsibility of succeeding his master.

רמז יראה פרשת בהעלותך ודעת

חלק, וברר מכל שבט ושבט ששה והיו ע"ב, אמר להם טלו פתקים מתוך קלפי, מי שעלה בידו זקן נחקדש, ומי שעלה בידו חלק אמר לו, המקום לא חפץ בך.

וכרש"י סנהדרין (ו. בד"ה מי שעלה בידו וכו') כתב בזה"ל, מי שעלה ביד חלק כו' - ושנים מאותן שבעים שהלכו ליטול עלה בידו חלק, ונשתיירו שני פתקין שהיו כתובין בקלפי שהיו של אלדד ומידד שלא הלכו ליטול, שנתיירו שלא יעלה בידן חלק, ע"כ. והיינו דכתיב וישארו שני אנשים במחנה.

וקשה הלא אמרו חז"ל (גדרים לח.) אין הנבואה שורה אלא על חכם עשיר ועניי ואם נתיירו שלא יעלו בידן חלק הלא אין זה ממדת הענוה דהלא צריך להקטין עצמו שאינו ראוי לנביאות ולשררה כמו שטען מרע"ה בפי' שמות שלח נא ביד תשלח, וכמו שהקטין שאול עצמו עד שאמר לו שמואל אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה (שמואל א' טו, טז), וצ"ב למה באמת זכו לנביאות.

וכוונת הדברים הוא שאלדד ומידד לא נתיירו מחמת עצמם שהם לא יהיו נבחרים להיות נביאים אלא שהם דאגו לכבוד שבטם שלא יהא שבטם מתבזה על ידם, ואם יעלה בידם חלק הלא ע"ז יתבזה שבטם, שאין להם אלא ד' נביאים וצריך אדם לחוס שלא יגרום על ידו שום בזיון לאחר וכש"כ לשבט כולו, ואם זה היה החשבון שלהם אין כאן שום חסרון במדות הענוה אלא דאגה לחוס על כבוד תבירן, והם הם הראויים שישרה שכינה עליהם ולא יפסק נבואתם, כמבואר בגמ' סנהדרין (יז.).

5

ומה היתה נבואתם של שני נביאים אלו, איתא בגמרא (סנהדרין יז.) רב נחמן אמר על עסקי גוג ומגוג היו מתנבאים. וכן תרגם יונתן, הא מלכא סליק מן ארעא המגוג בסוף יומיא וכו' וכל עממא ישתמעון ליה ומסדרין קרבא בארעא דישראל וכו'. ויש לשים לב לבאר, מה ענין נבואת הגאולה העתידה ומלחמת גוג ומגוג דוקא לשני נביאים הללו אלדד ומידד.

6

בהעלותך מגד יוסף ר' סורקין קיא

שם

והנה לפי סמיכות הפרשיות משתמע, שאספה לי שבעים זקנים היתה תשובה לתלונת העם "מי יאכלנו בשר". הקשר בין שני העניינים צריך ביאור, וכי הזקנים יכולים למלא כריסם של ישראל בבשר כאוות נפשם. ושמעתני לתרץ

7

קנד ברכת בהעלותך מרדכי ר' אצתי

"אמרו אלדד ומידד, אין אנו ראויין לגדולה זו" (שם).

* זוהי המעלה. זהו היחוד. "לפי שמיעטו עצמם", "אמרו אין אנו ראויין".

זהו המכשיר וזהו הרקע לנבואת נצח, להשגות מיוחדות, לקשר ישיר עם הקב"ה.

ספק אם הכוונה היא, להרגשת אמת של התמעטות כלפי כל השאר, או שמא כך היא המדה, להתמעט.

גם בלי חשבון, בלי שומה והערכה כלפי אחרים, אלא כך פשוט להחדיר את האמירה הזאת, וממילא גם את התחושה.

"אין אנו ראויין", זוהי מדת הענוים, הצדיקים, למעט את עצמם.

ומה פורע הקב"ה?

* נבואה, נצחיות, גדלות והתעלות. מדה כנגד מדה.

8

מנחת מייכאל * פרשת בהעלותך צא

הרי מפורש בפסוק שגם בעת שאלדד ומידד היו במחנה, נמצאו שבעים זקנים באהל והיינו ששנים נכנסו לאוהל ללא רשות, וכאשר ראו זאת אלדד ומידד החליטו להשאר במחנה כדי שלא יולבנו פניהם של שני הזקנים שנכנסו ללא רשות.

אלא שהנער יהושע בראותו שאלדד ומידד נשארו במחנה וידע שהם עלו בגורל להיות משבעים הזקנים ועל כך נתנבאו על אף היותם מחוץ לאוהל, חשד כי השארותם נובעת מגאווה, לכן רץ לומר למשה כי הם ראויים לעונש על גאווה.

* אולם משה רבינו הבין שאין כאן גאווה אלא אדרבה ענווה ומידות נאצלות ואפשר שכגמול על ענוותנותם ומידותיהם הנעלות זכו לנבואה מצד עצמם אף בהיותם מחוץ לאוהל, לכן אמר לו משה מי יתן ויהיו כל עם ישראל נביאים כמותם.

ישר חומרי ומגושים, יש בחינה נוספת של בשר, והיא אכילת קודשים. והנה, עומק
בניין האכילה בקדושה הוא התעלות העולם הזה עצמו. והיינו, שיש בחינות של
קדושה הגנוזות בתוך העולם הזה, בתוך החומריות, ועל ידי האכילה בקדושה,
האדם מעלה את האור הגנוז בתוך החומר ומקדשו. והיינו, שאכילת קודשים
מורשת בבחינת גילוי האור האלהי הגנוז בתוך העולם הזה עצמו.

למעשה, אכילת קודשים כמוה כהדלקת הנרות (שעניינה בואר בשיחה הקודמת). גם
הבשר וגם השמן הם חומריים. ובא האדם הצדיק, ובקדושה גדולה ועליונה מעלה
את החומר ומקדשו. השמן הופך, לאור מאיר, והבשר מתאחד עם גופו הקדוש של
הצדיק, והוא מתעלה מבשר חומרי לחלק מגוף שנשמת אלהים בוערת ומאירה
בקרב. נמצא שסוד אכילת הבשר בקדושה הוא הארת האור האלהי הגנוז בתוך
העולם הזה עצמו.

13

שהוא תיקון של בחינת העולם הזה, שהתנהג בו באופן מקולקל, ותיקונו על ידי
התנהגות באופן קדוש, שהוא באכילת הבשר.

והנה, מובא בספרים הקדושים, שהאספסוף התאוה אמנם תאוה חומרית לבשר,
אולם הסיבה הפנימית שעם ישראל ביקשו לאכול בשר היא רצונם להשתייך
לבחינה זו, של גילוי האור האלהי שבתוך העולם הזה עצמו.

והנה, סוד עניין זה הוא בחינת ארץ ישראל, שהיא התגלות אור ה' מתוך הארץ
דווקא. וכך, בשונה מאור התורה, שהוא התגלות ה' במרומים, העניין של ארץ
ישראל הוא התגלות ה' מתוך העולמות החומריים בעצמם.

והנה, דור דעה קיבל את התורה, הוא אכן הושרש בכל כוח ועוז בבחינת האור
העליון, אור ה' המאיר בשמים העליונים. דור זה שייך בכל מאודו אל התגלות
האלהות שמעל גדרי העולם הזה. וכך, כל מציאות החיים של דור המדבר הייתה
בנס, באור שהגיע מעל העולם הזה - עמוד ענן ועמוד אש, תורה מהשמים וניסים
גלויים. גם סוד המן הוא האור הבא מלמעלה. בשונה מהמאכלים החומריים, שהם
מתוך העולם הזה עצמו, המן הוא שפע טל אלהי היורד מלעילא. משום כך הוא
היה נבלע באברים, ולא היה בו פסולת כלל (ולקוט שמעוני במדבר רמז תשל"ו), ולא היה
שייך בו כלל עניין עבודת העולם הזה, עבודת הבירור של טוב מרע וגילוי הקדושה
הגנוזה בתוך העולם הזה עצמו.

והנה, דור המדבר החל לבקש את הבחינה הנוספת של עבודת ה', והיינו, את עניין
גילוי האור האלהי מתוך העולם הזה עצמו ממש, ולא רק הארת השפע שבמרומים.
דור המדבר בא למשה ואמר - אמנם תורה קיבלנו, התמלאנו שפע ממרומים. אולם
אנו רוצים את התגלות האלהות מתוך העולם הזה עצמו. הם רמזו זאת באמנם
שנפשם - שהיא הממד השייך לעולם הזה, יבשה מהמן - "נפשנו יבשה אין כל,
בלתי אל המן עינינו". התאוה לבשר היא הרצון להאיר את האור בתוך העולמות
החומריים בעצמם.

14

והנה, בשעה שעמדו ישראל למרגלות הר סיני ותיקנו את חטא אדם הראשון,
התאחדו הגוף והנשמה יחדיו, ולא היו עוד צוררים זה לזה. ממילא, שוב לא
הוצרכו הנשמות להיחלק לסוגים שונים, והן יכולות להשתייך לשתי הבחינות -
להארת האור העליון, אור הנשמה, ולגילוי האור בעצם החומר, הקדושה הגנוזה
בגוף.

אלא, שלאחר חטא העגל שוב נפל הגוף למטה ונותק מאור הנשמה, והמצב הקודם
חזר. שוב נוצר צורך בשני סוגי נשמות בעבודת תיקון העולם - נשמות של
פנימיות, של תורה ושל הארות עליונות, ונשמות של חיצוניות, של תיקון העולם
הזה וגילוי הקדושה שחבייה בו. אלו הן הנשמות מבני בניה של לאה, נשמות של
עולם עליון, מול הנשמות מבני בניה של רחל, השייכות אל העולם הזה.

והנה, דור המדבר, דור דעה שקיבל תורה, היה שייך לבחינת לאה. כך מובא
בספרים (עץ חיים שער לב פרק א מ"ח. וראה שער הפסוקים שמות ד"ה יצריך ליתן טעם)
שדור המדבר עם משה הם מבחינת הארת לאה. לעומת זאת, עיקר עבודת תיקון
העולם החומרי הוא עניין ארץ ישראל, שהוא בחינת העבודה המסורה לבני בניה
של רחל (עץ חיים שער לב פרק ג מ"ח). כך, שלאחר חטא העגל, כשנוצר שוב הנחלק בין

ובנה גדולה הוסיף להם, שהנביאים כולן נתבאו ופסקו והם נתבאו ולא פסקו, וכתב
המהרש"א ז"ל בחידושי אגדות (שם) "דגבי כל הנביאים כתיב: ויאצל מן הרוח אשר
עליו. שלא היה להם רק אצילות ממש, אבל באלדד ומידד כתיב: ותנח עליהם הרוח
מאתו ית' ב"ה. לפי שזכו שיהיו מתבאים והולכים כמו משה שהיה נבואתו מאתו ית'
ב"ה".

ומפורש הוא בחז"ל (כמדבר רבה פט"ו) הזקנים נפסקה נבואתם, שהיתה משל משה
שנאמר: ואצילתי מן הרוח אשר עליך, אבל אלו היתה רוח נבואתם מן הקב"ה, ותנח
עליהם הרוח, נמצא שהמדרש משלים את מה שאמר בגמרא שנבואתם לא פסקה, והיינו
משום שזכו לרוח נבואה באופן ישר מהקב"ה, ולא על ידי משה, ובטעם הדבר אמרו (שם)
אלדד ומידד היו שם ומיעטו עצמם אין אנו כדאי להיות כמינוי הזקנים, על שמיעטו
עצמם נמצאו יתירים על הזקנים חמשה דברים.

ונחזי אנן כי תנאי קודם לנבואה היא הענוה, כמ"ש בנח"ק (ח"א - רי"ב, א')
ע"כ (ישעיה נ"ז, ט"ו) להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים - לב נדכאים דא
יעקב וכו', תא חזי דלא אתיהיבת נבואתה אלא לתבירי לבא, כד"א (בראשית מ"ב, ב')
ידו שמה ושברו לגו משם ונחיה ולא נמות. כלומר, הנבואה קרויה חיים, כמ"ש (פרקי
דר"א פ"ח), אלא שבכדי ליכית אליה נצטוו על הכנעה: רדי שמה ושברו לגו משם, ואז
ונחיה ולא נמות, ולפיכך זכו אלדד ומידד למה שלא זכו אחרים, בגלל הענוה המיוחדת
שבהן. שהרי למרות שהיו בכחובים, נשארו במתנה מחמת גודל הכנעתם.

ותראה שאמרו (שם ח"ב - נ"ד, א') ע"כ (ישעיה י"א, י"א) יוסיף ה' שנית ידו
לקנות את שאר עמו - אלין אינן צדיקיא דבהת דאקרון שאר, כמה דאת אמרת:
וישארו שני אנשים בבחינה, ותנינו לית עלמא מתקיימא אלא על אינון דעבדי גרמייהו
ציריים, הרי שפירשו חז"ל בפשיטות את מה שנאמר, "וישארו" על שם שארית ושיריים,
וזהו גדולתם ותפארתם.

סללי חיים | קפי

11

סוד התאווה לבשר - הארת האלהות בעולמות

כל ענייני הפרשה נעוצים בעניין המנורה

הפרשה שלנו כוללת כמה וכמה עניינים - התאוה לבשר, האצלת השפע למשה
לשבעים הזקנים, נבואת אלדד ומידד, ודיבורם של אהרן ומרים במשה. בפנימיות
הפרשה, יש קשר עמוק ונעלם בין כל העניינים הללו. גם בחיצוניות יש קשר,
והיינו שהתאוה לבשר גרמה למשה לבקש "סיוע", והקב"ה הורה על עניין שבעים
הזקנים, וזה גרם לנבואת אלדד ומידד. ולאחר מכן בא הדיבור של אהרן ומרים.
אמנם בפנימיות הדברים יש קשר עמוק בין כל העניינים האלו. נציין שסוד כולם
רמזו בעניין המנורה, אשר נגענו בעניינה בשיחה הקודמת. כידוע, תחילת כל
פרשה היא בחינת שורש לכל מה שיופיע אחר כך בפרשה. הפרשה הראשונה
דומה לגרעין שממנו מתפצל האילן כולו, כל המשך הפרשה.

סוד התאוה לבשר

אם כן, ניגש מעט אל פרשיות אלו. מצינו שעם ישראל התאוה לבשר, והדבר איננו
מוכן. הלא ידוע שדור המדבר היה דור דעה, שנשמתם שגבה וגבהה מאוד, והיו
צדיקים עליונים, וראו עין בעין את ההתגלות האלהית העליונה בים סוף ובמתן
תורה, ואם כן, מדוע התאו לבשר?! אמנם הדבר התחיל מהאספסוף, אולם אחר
כך התפשט גם בעם ישראל - "והאספסוף אשר בקרבם התאו תאוה וישבו וישכרו גם
בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר". ולאחר מכן התלוננו על המן - "ועתה נפשונו
יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו".

ואכן, כלפי חוץ זה נראה תאוה לבשר חומרי, ואולם מובא בספרים הקדושים
שתאוות עם ישראל לבשר נבעה משרש פנימי ועמוק יותר. שהנה, מלבד אכילת

החיצוניות לפנימיות, נוצר מצב שבו דור המדבר איננו יכול להאיר את הגוף שנפל למטה, שכן דור המדבר שייך דווקא להארות העליונות, בחינת התורה.

סוד התאוה לבשר - המבחן אם יוכלו להיכנס לארץ

והנה, כל מה שראינו כעת הוא השורש לתאוות בני ישראל לבשר. שהנה, רצה דור המדבר להצליח להאיר אל העולמות החומריים. בסוד העניין, כאן רמזו הניסיון והמאמץ של דור המדבר להשתייך גם לתיקון העולם החומרי עצמו, לגילוי האור שבתוך העולם הזה, בחינת קדושת ארץ ישראל. הניסיון שלהם בבשר בא לבחון באופן עמוק ופנימי יותר את השייכות שלהם להתגלות הקדושה בעולם הזה, והיינו את השייכות שלהם להיכנס לארץ ישראל. וכך, בפנימיות הבקשה לבשר רמזו הרצון להצליח להיכנס לארץ ישראל.

מדוע משה התקשה לתת בשר?

והנה, משה רבנו ראה וידע שלאחר חטא העגל לא יוכל הדור להאיר את העולם החומרי, ולכן התקשה בהבאת הבשר לעם ישראל. ברור שהקושי איננו טכני חלילה, משה לא פקפק ביכולתו של הקב"ה להביא בשר. אלא הוא ראה שאין לדור המדבר היכולת הרוחנית להאיר את העולם הזה, שכן הוא חטא בעגל, ושוב נפרדו העולמות. דור זה מושרש בבחינת לאה, העולמות העליונים, ולכן אינו יכול להאיר את העולם החומרי בעצמו.

והנה, לאור זאת נבין את תגובתו של משה רבנו. משה מגיב בחריפות כל כך גדולה, כביכול בחלישות דעת גדולה עד שאומר:

"הֲאֵנִי הָיִיתִי אֶת פֶּל הָעֵבֶר הָזֶה אִם אֲנִי לְדַתְיָהּ כִּי תֹאמַר אֵלֵי שְׂאֵהוּ כְּחִיקָה כְּאֶשֶׁר יִשָּׂא הָאָמִן אֶת הַיֵּנֶק... מֵאֵין לִי בִשָּׂר לָתֵת לְכָל הָעָם הָזֶה... לֹא אוּכַל אֲנִי לַבְדִּי לְשֵׂאת אֶת כָּל הָעָם הָזֶה כִּי כִבֵּד מִמֶּנִּי וְאִם כָּכָה אֶת עֲשֶׂה לִּי הֲרֵגִנִי נָא הָרֹג אִם מִצְאִתִּי חַן בְּעֵינֶיךָ וְאֵל אֶרְאֶה בְּרַעְיִי."

והדבר קשה מאוד ואיננו ברור - הלא קשיים כל כך גדולים היו לעם ישראל, ומשה רבנו הנהיגם ביד רמה, ומפני מה מגיב כך לבקשת הבשר?

אלא, שעומק העניין הוא, שמשה ידע שבגלל חטא העגל, שוב דור המדבר איננו יכול ומסוגל לאכול בשר, והיינו שאיננו מסוגל להאיר את העולם החומרי. ובעומק העניין ידע שכל עם ישראל לא יוכל להיכנס לארץ ישראל, שכן איננו שייך לבחינת הארץ, שהיא התגלות האלהות בעולם הזה, ויצטרכו כולם למות במדבר.

אלא שמשה רבנו סבר, שאולי אם הוא ימסור עצמו למיתה עבור ישראל, וימחה הוא, ויקום מנהיג חדש, אפשר שיזכה דור זה להיכנס לארץ. אולי אם הוא עצמו יוחלף במנהיג אחר שיהיה מושרש בבחינת רחל, בבחינת התגלות האלהות בעולמות החומריים דווקא, יוכל העם כולו להשתייך לבחינת ההארה גם של העולם החומרי, וממילא יוכל להיכנס ארצה. וכך, מסר משה רבנו עצמו למיתה בפעם השנייה, בעבור העם כולו. זאת מדרגתו העליונה של משה רבנו, שאף על פי

שהוא לא חטא בעגל, מסר את עצמו למען העם. אכן, חטא העגל פגע גם במשה רבנו עצמו, עד שנאמר לו "רַד כִּי שָׁחַת עַמְּךָ" (שמות לב ז), והיינו שגם הוא ירד מגדולתו, ולכן גם הוא לא נכנס לארץ ולא האיר בתוך העולם הזה. כל זאת כאמור מפני חטא דור המדבר בעגל, שמשה היה כלול בהם ומנהיגם (וראה עוד טללי חיים שמות, פרשת כי תשא).

הארת משה והארת משיח

והנה, בעומק העניין מובא בספרים שזו הבחינה של הארת משה מול הארת משיח. והיינו שקיימות שתי בחינות של הקדושה. בחינה אחת היא הארת התורה השליכת לעולמות הרוחניים העליונים, והיא בחינת הארת לאה. והבחינה השנייה היא קדושת ישראל בעצמם, שהיא ההתגלות של האלהות בתוך העולם הזה, והיא בחינת הארת רחל. ידוע שהתורה ניצבת ברום שמיא, לעומת עם ישראל המלוכש בגוף חומרי ומצוי בתחתיות ארץ. והיינו, שקדושת התורה היא בחינת האלהות המאירה בעולמות העליונים, וקדושת ישראל היא בחינת האלהות היורדת מטה, להאיר בתחתיות ארץ.

והנה, לאחר שחטאו ישראל בעגל, פגם דור המדבר בבחינת הגוף, ולא יכול להאיר את הקדושה הגנוזה בתוך העולם הזה. והיינו, שהיה שייך רק אל הארת התורה, ולא הצליח להאיר למטה, אל בחינת קדושת ישראל המאירה את העולמות התחתונים. והיות ומשה רבנו קשר עצמו עמהם, הרי שאף משה עצמו התגלה רק בבחינת השייכות שלו אל התורה, ולא אל קדושת ישראל בתחתיות ארץ.

ממילא, לאחר שחטאו ישראל בעגל, נפרדו העולמות זה מזה, ונוצרו שתי בחינות הארה רוחנית עליונה, בחינת קדושת התורה, והארה המגלה את הקדושה בעולם

הזה, שהיא בחינת קדושת ישראל (ראה לעיל שיחה לשבועות, בעומק ההבדל בין לוחות ראשונים ולוחות שניים נעוצה הכתנה זו). קדושת ישראל עצמה התבטאה בשתי בחינות: הארת משה והארת משיח. והיינו, שמשה רבנו כולל את קדושת ישראל מצד התורה, מצד ההתגלות בעולמות העליונים, ולעומת זאת קדושת משיח היא עצם קדושת ישראל בתחתיות ארץ. משם חוצבה נשמתו של דוד המלך, שהאיר דווקא מתוך העולמות החומריים. וזה סוד "ובחטא יחמתי אמי" (תהילים נא ז) כידוע זשער הגלגולים הקדמה לח ד"ה יודע).

כללו של דבר, חטא העגל הפריד בין שני ממדי המציאות, בין העולמות העליונים לתחתונים. וזה עצמו חייב את החלוקה של שתי בחינות הקדושה - הקדושה העליונה, קדושת התורה, מול הקדושה שבארציות, שהיא קדושת ישראל. חלוקה זו הופיעה גם בשתי בחינות של מנהיגים - משה ומשיח.

נבואת אלדד ומידד - תוצר של הנפילה בבשר

בדברים הללו הרב קוק מראה לנו את סדר השתלשלות הפרשה. העובדה שמשה רבנו לא רצה להאכיל את עם ישראל בשר, מצביעה על דרגת דור המדבר שלא יכול להאיר את הקדושה שבתוך העולם הזה. וכפי שאמרנו קודם לכן, משה רבנו קשר עצמו עם דור המדבר, באופן שאם הם לא יכלו להיכנס לארץ מצד שלא יכלו לגלות את הקדושה שבעולם הזה, שהוא סוד הארץ - גם משה עצמו לא נכנס לארץ. מיד לאחר מכן באה פרשת שבועים הזקנים, והתנבאות אלדד ומידד. כידוע, הנער רץ אל משה לומר לו שאלדד ומידד מתנבאים במחנה, והיושע משרת משה אמר על כך, "אֲדַנִּי מֹשֶׁה כָּלֵאם".

והנה לא ברור מה כל כך נורא בנבואתם, ומפני מה היה צריך הנער לרוץ ולומר למשה, ומפני מה אמר יהושע למשה שילאם. מהכתובים משמע שנבואתם פגעה במשה, כמו שאמר משה בתגובה ליהושע - "הֲמִקְנָא אֶתָּה לִּי". אלא שצריך להבין מה היתה הפגיעה במשה, הלא היו עוד נביאים בדור זה, כמו שאמרו אהרן ומרים בסמוך לפרשה זו - "הֲלֹא גַם בְּנֵי דִבְרִי". ואם כן, מה כל כך נורא בכך שאלדד ומידד התנבאו במחנה?

אלא שחכמים מלמדים אותנו שנבואתם היתה על משה רבנו עצמו, והיינו על כך שלא יכנס לארץ. וכך אומרים חכמים (סנהדרין יז א):

"ומה נבואה נתנבאו? - אמרו משה מת יהושע מכניס את ישראל לארץ. אבא חנן אומ"י משום רבי אליעזר על עסקי שליו הן מתנבאים עלי שליו עלי שליו, רב נחמן אמר על עסקי יגו ומגוג היו מתנבאין".

הנה מצינו ג' שיטות מהי נבואת אלדד ומידד. לפי השיטה הראשונה, נבואתם היתה על כך שמשה לא יכניס את ישראל לארץ. לאור מה שראינו עד כה מובן היטב מדוע התנבאו על דבר זה. והיינו, שסוגיית הבשר חשפה את העובדה שעם ישראל אינם יכולים לגלות את הקדושה, שבחומריות ולכן אינם ראויים להיכנס לארץ ישראל. וממילא הובן שגם משה שקשר את עצמו במדרגתם של ישראל לא יזכה להיכנס לארץ ישראל.

השיטות השונות בנבואת אלדד ומידד

והנה, כבר אמרנו שמשיח הוא בחינת הקדושה שבתוך עם ישראל והעולמות. גם מצינו, שבהיכלו של משיח עסוקים בגילוי האלהות הגנוזה בתוך כל המחשכים, כמו שכתב בוזהר הקדוש (א ג א), שבהיכלו של משיח הופכים מר למתוק, חושך לאור וטמא לטהור. היינו שיוצעים לרדת לעמקי המחשכים של העולם הזה, ולהעלות את ניצוצי האלהות הגנוז שם. הוא אשר אמרנו שנשמת משיח קשורה לבחינת הקדושה המתגלית מתוך העולמות התחתונים, בניגוד לנשמת משה, בחינת

4. Rabbi Shimon says: If three have eaten at the same table and have not spoken words of Torah there, it is as if they have eaten of offerings to the dead idols, as it is said: For all tables are full of vomit and filth,

without the Omnipresent (Isaiah 28:8). But if three have eaten at the same table and have spoken words of Torah there, it is as if they have eaten from the table of the Omnipresent, as it is said: And he said to me, "This is the table that is before HASHEM" (Ezekiel 41:22).

26

Just as physical digestion is dependent on the presence of certain enzymes that convert the food into the body's necessary building blocks, so is the absorption of the nucleus of kedushah that is within the food dependent on the spiritual "enzymes." These are the berachos that proceed consumption of food, whereby one invokes the Name of God as one thanks Him for the food. Similarly, sharing words of Torah at the table enables the neshamah to extract the spark of kedushah in the food and absorb it.

If one eats without reciting the appropriate berachos or sharing words of Torah, the body indeed absorbs the minerals, proteins, fats, and carbohydrates which give it life. However, insofar as the neshamah is concerned, the nucleus of Godliness that was in the food is not extracted. The neshamah does not get its life-sustaining nutrition. What could have been considered equivalent to eating the meat of an offering is instead zivchei meisim, literally, a lifeless offering.

We have already noted that everything a person does, even the most mundane acts, can be directed toward the service of God. Eating in a manner that nourishes the neshamah is indeed fulfilling the Divine wish.

את ראשיתו להשי"ת, כמ"ד ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך, בכור בניך תתן לי, ראשית עריסותיכם תלה תרימו תרומה לה', ראשית גז צאנך תתן לי, וכן תרומות ומעשרות. וכך בכל עניני עוה"ז, שלא אבוא להשתמש בהם עד אמצא מקום לה', דאם אינו מוסר חלק לה' נשאר הדבר בחזקת השומאה של העוה"ז מידור התאוות והקליפות. ודומה הדבר לחדר חשוך שכדי להאיר צריכים להעלות בו אור, ואם אין עושים שום פעולה להאיר נשאר החדר חשוך, לא בתור עונש אלא משום שהמציאות היא שהחדר מצד עצמו חשוך. כך בבריאה כל עניני העולם הם חושך, ונתן הקב"ה ליהודי את הכח של כי נר מצוה ותורה אור, שכח התורה מאיר ליהודי את כל הענינים, אבל אם אין ביניהם דבר תורה, אין לו את כח התורה שיאיר לו. והריהו נשאר שרי בחושך, לא משום עונש אלא מפני שזה מציאות העולם. והכלל בזה הוא כמאמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע עה"פ (בראשית לב) מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו, כל פעולה שיהודי עושה הר"ז מנחה שלוחה, או לאדוני או לעשו, או להשי"ת או ח"ו לסט"א,

אצל יהודי אין ממוצע ואין פשרות, ואין דבר שהוא לא מצוה ולא עבירה, ובכל דבר מעניני העולם צריך יהודי לתת מנחה להשי"ת, למצוא מקום לה'.

29

וזה שמחדשת המשנה, דשנים שיושבין והיינו שיושבים בשוב הדעת שאינם טרודים עתה בעסקיהם אלא יושבים בשלוח ואינם עושים דבר, אוי אם אין ביניהם דברי תורה ואין להם את האור להאיר ולגרש החושך, הר"ז מושב לצים, אע"פ שאינם מדברים דברי ליצנות אבל מושב זה מביא לליצנות, כי מציאות העולם היא בחזקת טומאה והם אינם עושים דבר כנגד זה. וכאמור שאין ממוצע ופשרות, וכל דבר הוא בחי' מנחה אם לאדוני או ח"ו לעשו. וכמו כן שלשה שאכלו, שהמשמעות שקבעו עצמם לאכילה, כמו שמצינו דשלשה שאכלו חייבים בזימון, ויש קביעות לאכול ויש קביעות שקובעים עצמם לשם מצוה שאומרים עליו דברי תורה. ואיתא בספח"ק תולדות יעקב יוסף (פר'

והנה, לאור זאת נבין גם את השיטה השנייה במדרש, הסוכרת שאלדד ומידד התנבאו על עניני גוג ומגוג, שענין זה הוא בחינת הארת המשיח כידוע. והיינו שהתנבאו על ימות המשיח והתגלות הקדושה מתחתיות ארץ שתהא בימים ההם, שהיא למעשה מבליטה את ההבדל בין משיח למשה, בכך שבדור המדבר אין גילוי אלהות מתוך העולם הזה, בבחינת הבשר, ומה שעתידי להיות בימי המשיח. כמו כן, נוכל להבין את השיטה השלישית, הסוכרת שהתנבאו על השליו, והיינו שהשליו הוא הבשר, וכבר ביארנו עניינו, שהוא שיך לבחינת הקדושה הגנוזה בתחתיות ארץ, כמו אכילת קודשים. והיינו שנבואתם באה להראות שיש בחינה של אכילת בשר, והיא גילוי האלהות מתוך העולם הזה, שכביכול משה מתקשה בו, והם באים להראות על קיום בחינה זו.

והנה עולה אפוא ששלושת השיטות בגמרא אינן חולקות זו על זו, אלא מודות כולן / שאלדד ומידד התנבאו על בחינת הארת משיח, הארת ארץ ישראל וענין הבשר, / ששלושתם קשורים להתגלות הקדושה דווקא מתוך העולם הזה, ולא הארות / שמיימיות עליונות. וממילא עולה שנבואתם כביכול פגעה במשה רבנו, ולכן הגעו / ויהושע התקוממו נגדם.

23

רחצ קצת שיחות מוסר - בהעלותך

בזוה יובן, מדוע כשבקשו בשר ושומים ובצלים, אמר הקב"ה למשה רבינו לאצול מן הרוח אשר עלי לשבעים מוקני ישראל, שיתנבאו, ומהו הקשר בין אבטיחים לריבוי כחות הנבואה. הרי כאן הוכחה שהמורכב היה כרצון נעלה, בבקשה מרוממת, שהיה מקום להוסיף עבורה כחות נבואיים ולהרבות קדושה בעם. הרי כאן שתי פורענויות שכל אחת עמוקה ותביעתה במעמקי הלב, כיאות לאותו דור שנבחר מבין כל הדורות.

24

אבל לאחר שנוכחנו לדעת שהפורענות הראשונה אינה כפשוטה, נראה שאף השנייה כן היא. "והאספסוף אשר בקרבו התאוות תאוה", ואיכא למאן דאמר (במדרש רבה טו) "והאספסוף אלו סנהדרין, שנאמר אספה לי שבעים איש". הם התאוות תאוה, שתהיה להם תאוה, שהיה גשמיים, לא כפי שהיו אז במצב עליון שאין להם מלחמת יצר כלל, וממילא אין מקום לשכר ועונש (כמ"ש שבת קט"ב על ימות המשיח), ואמרו שברצונם להיות כאנשים רגילים, שיתאוו ויתגברו על תאוותם ויכופו את יצרם ויקבלו שכר (כמ"ש בע"ז י"ב, נפיה ליצרין ונקבל אגרא). "ויחר אף ה' מאד ובע"ז משה רע", שהרי אמרו "לעולם לא יביא אדם עצמו לידי נסיון" (סנהדרין ק"א, ובגמ' בע"ז שם היתה גם הדרך השנייה אפיתחא דע"ז, ולכן הותרו) והקב"ה הכינם לידי נסיון ונתן להם בשר, ואם אמנם רצו תאוה רק כדי להתגבר עליה הרי היה להם לפרוש ממנו, או לאכלו בקדושה יתירה בלי שמץ של הנאה לגרמייהו. והם לא עמדו בנסיון, ולא אכלו כן, ונכשלו.

שלום

אבות

27 קצת נתיבות

אכן חז"ל מורים לנו במשניות אלו את דרך ה' בעניני העולם. דהקב"ה ברא את כל מציאות העוה"ז שיהיה עולם השפל מדור התאוות והקליפות, ומצד בריאתו של העולם שולט בו חלק הרע וכל עניניו הם בחזקת טומאה וזוהמא. וכמו כן ישנו בכל דבר בבריאה חלק טוב, ונתן הקב"ה כח ודרך ליהודי להפוך את עניני העולם לטוב, להשליט על כל ענין בבריאה את חלק הטוב שבו ולקדשו, ומבלי זה עומד הדבר מצד עצמו בחזקת טומאה. לכן שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים, כי עצם השיבה, אם אינו עושה מאומה להופכה לטוב, הריהו בחזקת טומאה. וע"ד מאמר מרן אדמו"ר בד"ש זי"ע עה"פ (תהלים קלב) אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה', היינו שבכל דבר מעניני העוה"ז צריך יהודי למצוא מקום לה'. וזה סדר החיים של יהודי למסור מכל דבר

R. Frad

30

The Layers of an Onion

Rav Yaakov Kamenetsky, in his commentary on *Chumash*, gives us an important insight. There is a concept in the Torah of *pardes*. This means that every piece of the Torah can be interpreted on four major levels and numerous sublevels. The four levels are called: *peshat*, the simple meaning; *remez*, hints and allusions; *derush*, homiletics; *sod*, esoterica. The word *pardes* forms an acronym for these four categories of interpretation. You could say that the Torah

is like an onion. You keep peeling back the layers only to find more and more layers underneath.

A person, writes Rav Yaakov, also has his own *pardes*, his own particular levels of meaning and interpretation. People are exceedingly complex creatures. They are also onions. You see one thing on the surface, and you think you understand him. You think you know what is motivating him and driving him. But you really don't. Peel back the uppermost layer, and you will find an entirely different motive underneath. Dig a little deeper, and you will find more motives and more agendas that you might never have known existed. There are conscious forces and subconscious forces, and all of them have a powerful effect on the person's behavior, attitudes and activities. So what is really driving him? It is almost never those things that meet the eye.

The Sages, with their profound understanding of the human condition, always sought to show us the hidden agenda. We see

31

Later on, the people complained about the food. They sat on the ground and cried. Once again, there is a problem with the story. People can be difficult, and it is not unheard of that they should complain about food. People are always complaining about the

food. But who cries over onions and garlic? Do whole families sit down and cry over watermelons? No, this does not seem right. So the Sages reveal that there was a hidden agenda. Something deeper was festering. Something like the painful dissolution of strong emotional bonds. And the Torah uses the word *lemishpechosav* to tell us this — that they are crying over family matters, longstanding marital relationships that must be abandoned in the light of the Torah's prohibitions.

The Measure of Greatness

In the language of Torah literature, this kind of hidden agenda is called *negius*, subjectivity. Subconscious forces are constantly at work in our minds and hearts, steering us in directions not necessarily of our conscious choosing. We are incessantly swayed by considerations of financial gain, personal honor, love, hate, resentments, envy, ambition, even if we are unaware that this is happening. By their constant probing of the underlying motivations of the

people in the Torah, the Sages are letting us know that *negius* always affects behavior.

Every decision we make, everything that we do is instigated by reasons within reasons and motives within motives, but often we don't realize it. The Torah states, "*Hashochad ye'aver einei chachamim*. Bribery blinds the eyes of the wise." We are in a constant state of being bribed by our subconscious, which seeks to gain advantages of which we are not even aware. So we speak without knowing why we say the things we do. And we act without realizing why we do the things we do. But there are always reasons, and if we really want to gain control of our lives, we owe it to ourselves to discover our own hidden agendas and motives.

מאמור זצ"ל, שכשהייתי מתלונן על חוסר גשמייות, סימן מובהק הוא שחסר לי ברוחניות. נשמת ישראל המתרחקת ממקור מחצבתה תצטער, אלא שלא תמיד ידע לפרש על נכון צער זה, ופעמים יתן לו פירוש מסולף, ויחפש מרפא במקורות הגשם והחומריות. והוא כדברי הנביא (עמוס ח"א) "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי ה'". כשבני ישראל התלוננו מי יאכילנו בשר, לא היה זה אלא סימן מובהק שנשמתם רעבה לדבר ה', וכנגד זה ניתנה התשובה אספה לי שבעים וקנים שיוסיפו למטען הרוחני של כלל ישראל.

34 קב תפארת טמטון • מאמרים

כל שאלה שהיתה למשה רבינו הוא הפנה אותה ישירות לקב"ה, והקב"ה השיב לו תשובה. זה מה שקורה כשחיים ישירות סביב שולחנו של ה'.

אך עם ישראל אמרו - זה יותר מדי עבורנו. אנו רוצים בשר, לא חלב. איננו רוצים מן, לאכול ישירות משולחנו של מקום.

כלל ישראל אמרו: איננו רוצים מן, אנו רוצים קישואים ואבטיחים. ולא משום שהקישואים והאבטיחים יותר טעימים, אלא משום שמן הוא אוכל של מלאכים, והם לא רצו לחיות כמו מלאכים, חיים כאלו שהרב הוא משה רבינו, וכשיש שאלה הוא שואל את ה', וכך האדם מקושר ישירות לה'. לא! זה היה יותר מדי בשבילם! הם רצו לחיות חיים 'נורמליים' של בני אדם. בשעה תשע באים ל'כולל', לומדים כל היום ובלילה יוצאים להתאונן מעט... הם כביכול אמרו: תן לנו לחיות!

* "התאון תאוה" - הם רצו את החיים הרגילים, הגשמיים. חתיכת בשר, בצלים, שומים, קישואים ואבטיחים. לא חיים עם משה ואהרן כל הזמן.

35

"כלום יש ילוד אשה שמכניס ואינו מוציא"?

לקמן (כא, ה) מובא בפסוקים שתלונה נוספת היתה בפיהם בענין המן: "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל", ופירש"י: "לפי שהמן נבלע באיברים קראוהו 'קלוקל'. אמרו: עתיד המן הזה שיתפח במעינו, כלום יש ילוד אשה שמכניס ואינו מוציא"?

המן היה נבלע באיברים, ולא היה להם צורך להתפנות. והם התלוננו - האם ראיתם פעם בן אדם שאוכל ולא מוציא? אם אין יציאה - אחרי יומיים שלושה כבר רצנים לרופא. הם טענו: בסוף בטנו תתפוצץ!

מה באמת היה רצונם? וכי עד עכשיו לא אכלו מן, ואיך החזיקו מעמד?

טענתם היתה כנ"ל - מן הוא מאכל של מלאכים, כלומר עלינו לחיות במדרגת מלאכים. והנה תראו מה שקרה למלאכים. הם התבטאו (בראשית יט, יג) "כי משחיתים אנוהו", כלומר שהם עצמם יהפכו את סדום, ומיד נענשו (ע' רש"י שם פס' כג). כי כשנמצאים בנוכחותו של השי"ת צריך להיזהר בכל מילה שמוציאים. אנו אוכלים מן, יונקים מה, כמו מלאכים, ואם נאמר מילה אחת - זו סכנת נפשות עבורנו. לא! איננו רוצים לחיות בצורה כזו, אנו רוצים לחיות כשאר בני אדם!

36

ביאור הענין נראה כך. בתשובתו של ה' למשה למנות את שבעים הזקנים היה מונח, שזקנים אלו ינהיגו את העם על פי התורה הקדושה, אך לעולם הם לא יאמרו "עמדו ואשמע מה יצוה ה'", הם לעולם לא יביאו אל העם דבר ה' חדש. הם יהיו רבנים, צדיקים, אך לא כמשה רבינו.

* אלו ומיד לא רצו להשתתף במצב הזה שעם ישראל רצו חיים רגילים ודחו את משה רבינו. אלו ומיד רצו את משה רבינו, ולכן אמרו לעם: אתם יודעים מה גרמתם במעשיכם? "משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ", כל זאת משום שלא רציתם את משה!

תגובתו של משה היתה: "המקנא אתה לי"? היכן היית אתמול? כעת כבר מאוחר מדי! "מי יתן כל עם ה' נביאים".

עד כאן דיברנו דברי תורה, וכעת ננסה לתרגם את הדברים למושגים שלנו.

הבעיה שלנו היא צורת החיים שלנו. שמענו שיחות על אמונה ובטחון, מערכת שלמה של חיים כיצד לחיות עם ה', שה' יהיה בקרבנו, השאלה איך מיישמים זאת הלכה למעשה.

נצייר לעצמנו: אדם מתקשר לרעייתו ומבקש ממנה להכין את הארוחה בשעה חמש, כי הוא מאוד ממהר לטיסה. הוא מגיע הביתה, ומגלה שהארוחה עדיין אינה מוכנה ואשתו עסוקה כרגע בשיחת טלפון עם חברה.

41

תהליך ההתדרדרות מתואר בסדר הפרשיות

כאן חז"ל מספרים לנו את תחילת חטאייהם של עם ישראל, והם המשיכו הלאה באותו קו. עם ישראל לא רצו להיות יותר מדי קרובים לה'.

ואכן מיד אחרי כן הגיעה פרשת המרגלים, כי זה בעצם היה חטא המדויק של המרגלים. הם ראו את הענקים, ונבהלו. מדוע? הלא זה עתה יצאו ממצרים וראו את עשר המכות, הלא ה' תקצר?

אלא טענתם היתה: מי הוציאנו ממצרים? קקב"ה בכבודו ובעצמו. איננו רוצים שה' ינהיג אותנו, כי אם ה' מנהיג אותנו, זה לא פשוט. אנו רוצים לחיות חיים 'נורמליים', כשרים, לנפוש מדי פעם בבית מלון, עם 'מעלית שבת' ו'חלב ישראל'... היה לנו מספיק מהנהגות של משה רבינו...

המרגלים בעצם אמרו: ארץ ישראל היא מקום יותר מדי מקודש עבורנו!

ואז באה פרשת קרח, שגם הוא טען: "רב לכם בני לוי!" איננו חפצים בהנהגות של משה רבינו. אנו רוצים לחיות חיים 'נורמליים'. וכשלא רוצים את משה רבינו, בסוף מתדרדרים עד חטא בנות מואב. זהו המהלך הנפלא של חומש זה.

42

אדם שמתפלל רבע שעה בבוקר, אם יספרו לו על יהודי אחר שמתפלל את אותה תפילה במשך שלושת רבעי שעה, יחשוב שזו בחינת גהינם. אך עליו לנסות בעצמו. או אז יראה כמה נעים ונחמד להתפלל להשי"ת. העיקר לצעוד קדימה את הצעד הראשון, "טעמו וראו כי טוב ה'".

סיכומם של דברים: החומש הראשון שבספר במדבר מתאר כיצד עם ישראל צריך להראות, עם מחנה שכונה באמצעם. החומש השלישי מלמדנו כיצד עם ישראל דחו את המצב הזה, לא רצו שה' יהיה נשמת חייהם, לא רצו את משה רבינו ואת המן. והפרשה האמצעית מלמדת אותנו שאם לא דוחים זאת, אלא "ויהי בנסוע הארון", אם מתרגלים לצורת חיים כזו שהבית הפרטי הוא בבחינת בית מקדש, והשלוס-בית בנוי על "אני מאמין" - או אז, "ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביו וינוסו משנאיך מפניך". כל בעיה בכל תחום שהוא - בריאות, חינוך או פרנסה, ישנה הבטחה שהיא תיעלם. "ובנחה יאמר, שובה ה' רבבות אלפי ישראל" - הבורא יתברך ישכון בתוך עם ישראל.

43

שמן

מי הוא זה מלך הכבוד

משחת

והנה כפרשתנו מצינו עוד זיכרון למלחמת גוג ומגוג, שעל הפסוק (י ט) 'כי תבוא מלחמה בארצכם על הצר הצורך

אתכם וגו' ונושעתם מאויביכם' איתא בספרי (פיסקא עו) במלחמת גוג ומגוג הכתוב מדבר, אתה אומר במלחמת גוג ומגוג הכתוב מדבר או אינו מדבר אלא בכל המלחמות שבתורה, תלמוד לומר ונושעתם מאויביכם' אמרת צא וראה איזו היא

כעת, באפשרותו לנקוט באחד משני הדרכים; הוא יכול לצעוק ולומר: 'הלא בקשתו ממך להכין את הארוחה בזמן', ואז היא תתרגו כי החברה שמעה אותו צועק עליה, ויתפתח ביניהם ויכוח. דרך שניה - לפני שהוא נכנס הביתה להחליט בלבו: "אני מאמין באמונה שלימה שהבורא ית' הוא העושה ויעשה לכל המעשים". אם הארוחה לא מוכנה כד רצה ה'. מדוע לא הכין לי ה' ארוחה? פשוט מאוד! וכי מגיעה לי בכלל ארוחה? מה עשיתי כדי שתגיע לי?

זו צורת חיים אחרת, לחיות עם ה'. התורה מגלה לנו שכך התחיל כל החורבן של עם ישראל, כי לא היו מוכנים לחיות צורת חיים כזאת עם השי"ת. הם חשבו שעליהם להתעלות לדרגה כזאת, וזה יותר מדי עבורם. הם לא הבינו, שאם חיים עם ה', ה' נותן את הכח ואת הגדלות לחיות כך.

Derash David

The Power to Withstand a Test

We suggest that the Torah's account of the *misonenim* reflects a fundamental principle, by means of which we can resolve this perplexing anomaly: Every individual's ability to overcome difficulties and to succeed when faced with *nisyonos* is dependent on his attitude toward *avodas Hashem*. In truth, every human being is endowed with the inner strength to overcome the many challenges and obstacles he encounters along the path to his goal.

But the important question is: *What, in fact, is his goal?*

For some people the purpose of life is to serve Hashem wholeheartedly and to draw close to Him, in keeping with the teaching of *Mesillas Yesarim* (ch. 1), "A human being was created only to delight in Hashem and to bask in the radiance of His Presence."

Such people will overcome even the most daunting obstacles and weather even the most challenging *nisyonos*, since their only goal in life is to serve Hashem.

This approach in life can be manifest on many different levels of dedication; its paradigm is the unbridled devotion displayed by Rabbi Akiva when he was martyred. Rabbi Akiva's tormentors tore off his flesh with iron combs, yet as he experienced that unspeakable torment, he accepted upon himself the Kingship of Hashem, proclaiming, "Throughout my life I have been distressed by the *pasuk*, 'With all of your soul,' which means [that one should love Hashem] even if He takes your soul. I always said, 'When will this [opportunity] come to my hands so that I can fulfill it?'" (*Brachos* 61a).

In contrast, there are people in the world whose principal goal in life is not to serve Hashem. Rather, their focus is on their own lives and personal interests. Even if they do observe the *mitzvos*, they view the Torah and its commandments as being of secondary importance relative to their worldly concerns. Such people are bound to have difficulty dealing with the trials that confront them, since the entire concept of *nisyonos*, along with the associated imperative of forgoing worldly comfort and conveniences, stands in complete contradiction to the very essence of their lives.³

In light of the above, we can understand the root cause of the *misonenim*'s complaint. Even though they had lived through wondrous miracles, and even though they had attained an exceedingly lofty spiritual level due to the inspiring events of *Krias Yam Suf* and *Maamad Har Sinai*, the goal of being close to Hashem and keeping His *mitzvos* was still not the central focus of their lives. A person can witness incredible miracles and Divine revelations, but if he fails to alter his outlook on life and make *avodas Hashem* his goal in life, he will lack the resolve and fortitude to succeed when he encounters *nisyonos*.

Our explanation is founded on Chazal's description of the Jewish people upon their departure from Har Sinai as "similar to a child who emerges from school and runs away" (*Yalkut Shimoni, Torah, remez* 729). Ramban explains (*Bamidbar* 10:35) that they traveled away from Har Sinai joyously, like a child fleeing from school, because they feared that if they remained there any longer Hashem would give them more *mitzvos*. We posit that this attitude was the basis for the sin of the *misonenim*. Rather than accepting Hashem's *mitzvos* with love and joy, they viewed them as a burden - a perception that ultimately prevented them from overcoming the difficulties of life in the *midbar* and passing the test that they encountered there.

Our discussion yields an important principle regarding our own service of Hashem. Our *avodas Hashem* is founded on the attitude that lies at the depths of our being and in the innermost recesses of our hearts. A person whose goal in life is to enjoy this world and the pleasures it offers, and who views *avodas Hashem* as "a matter of secondary importance, will find it exceedingly difficult to succeed in the trials that Hashem places before him. But a person whose true inner desire is to achieve closeness to Hashem and to serve Him wholeheartedly will succeed in overcoming any challenges and obstacles he encounters, and he will certainly reach his meritorious goal.

This is the end of the narrative in the Torah. But the Targum Yonasan reveals a startling fact that adds more intrigue to this narrative: Eldad and Meidad were half brothers to Moshe Rabbeinu.

How did that happen?

The Talmud (Sotah 12a) relates that when Pharaoh decreed that all Jewish male babies be thrown into the Nile, Amram, who was the gadol hador at the time, divorced his wife Yocheved. He simply could not fathom bringing children into the world who would inevitably meet their deaths. Since Amram was the leader of the generation, when he divorced his wife, everyone else followed suit. Only later, when his 3-year-old daughter Miriam pointed out to her father that his decree was worse than Pharaoh's because it precluded Jewish girls from being born as well, Amram remarried Yocheved. As we all know, Moshe Rabbeinu was born shortly thereafter.

Targum Yonasan reveals that when Amram divorced her, Yocheved wanted to continue to have children. She married Eltzaphan ben Parnach and gave birth to two sons, Eldad and Meidad, before she apparently got divorced from him and remarried Amram. (Note that this sort of marriage is no longer permissible, because the Torah prohibits a person from

remarrying a woman whom he divorced once she marries another man. Before Mattan Torah, however, these forbidden marriages were allowed.)

This teaching is absolutely astounding. First of all, if the gadol hador goes and divorces his wife because he feels that it is wrong to bring children into the world in a situation in which they are destined to die, how could Yocheved defy him and marry someone else?

Furthermore, psychologically, it must be harder for a mother to carry a baby for nine months and give birth to him and then see him die a cruel death than it is for a father to experience it. How could it be that Amram couldn't bear to see his sons drown, but Yocheved was willing to take a chance?

48 Finally, Yocheved was over 120 years old when Amram divorced her. For her to bear children at that point would be nothing short of miraculous. Why would she think that even while negating the practical decision of the gadol hador, Hashem would grant her children?

Rav Elya Svei answered all these questions with one clarifying principle:

• Yocheved, who was only two generations removed from Yaakov Avinu (she was Levi's daughter) — as opposed to her husband's three generations — was certain that the closer in generations one is to the Patriarchs, the clearer their understanding of Hashem's will.

Yocheved had the true understanding that man is not supposed to make Hashem's calculations for Him. We are required to fulfill our obligations and leave the rest to Him. He gave us a mitzvah of peru u'revu, and we are required to fulfill that commandment and leave the rest to Hashem.

49 The proof that Yocheved was correct was that Eldad and Meidad were born from her marriage to Eltzaphan. These two men were so great that unlike the rest of the elders, they merited to prophesy on their own, in the encampment, without

having to have the power of prophecy transferred from their half brother Moshe. Not only that, but some say that while all the other elders only prophesied that one time, Eldad and Meidad continued to prophesy after that day. Why? Because of Yocheved's mestrus nefesh to follow the will of Hashem, not the gut instinct of a parent.

We've always known that Yocheved was rewarded for her dedication to saving Jewish children by having three great children: Aharon, Moshe, and Miriam (see Shemos 1:21 with Rashi).

44 מלחמה שישאל נושעים ממנה ואין אחריה שעבוד, אין אתה מוצא אלא מלחמת גוג ומגוג. ובמשך חכמה הביא מכאן ראה שאותם חצוצרות שעשה משה ונגנוו לפני מותו, יתגלו במלחמת גוג ומגוג וישוּבו ישראל ויתקעו בהם. וגם בזה צריך להבין למה דוקא במלחמה זו יתקעו בחצוצרות של משה, בשונה משאר מלחמות מצוה במשך הדורות שתקעו בשופרות פשוטים.

ונראה הביאור בזה, כי אצל שני עמים אלו מצינו שהיו בעלי גאה ומנשאים עצמם ברוך כבוד, ובשעת המלחמה יתייצבו להתכרס ולהתגאות על ה' כמו שאמר הכתוב (תהלים ב ב) 'יתייצבו מלכי ארץ וגו' על ה' ועל משיחו, ולכן, כדי להתגבר כנגדם יצטרכו ישראל להתאזר במידת הענוה ובשפלות רוח, ועל ידה לבטל את קליפת הגאווה. ולשם כך ייעד הקב"ה

את חצוצרותיו של משה להשתמש בהם כבוא זה היום, כדי לעורר זכות משה רבינו מהימנא שהוא יסוד מידת הענוה כמו שהתורה מעידה בו מפי הגבורה (יב ג) 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה'. וענין זה של ענוה הוא דרך מלחמה גם בפרטיות לכל אחד ואחד, שכשמתגבר בנפשו כוחות 'גוג ומגוג' המסירים אותו מדרך ה', יבטל את האנוכיות שלו וכל רצונותיו בכדי לעשות רצון קונו.

45 ומה הטעם זכו גם אלדד ומידד להתנבא על מלחמה זו דוקא, מפני שהם התנהגו בענוה ושפלות רוח, כמו שהביא רש"י בפסוק (יא כ) 'וישאו שני אנשים במחנה', שאמרו אין אנו כדאין לגדולה זו. וכן איתא בגמרא (סנהדרין שס) שבאותה שעה שאספם משה לשבעים זקנים ושני אלו נשארו במחנה, אמר הקב"ה הוואל ומיעטתם עצמכם הרניי מוסיף גדולה על גדולתכם, ומה גדולה הוסיף להם שהנביאים כולן נתנבאו ופסקו, והם נתנבאו ולא פסקו.

ולכך התנבאו דווקא הם על המלחמה הזו, כדי שזכות ענוותנותם תגן על ישראל להכניע את קליפת הגאווה המאוסה של הגוים הבאים עליהם. ואפשר להוסיף שעל זה גופא התנצלו שאינם ראוים לאותה גדולה להתנבא על מלחמת גוג ומגוג שלאחריה תבוא הגאולה העתידה סוף וקץ לכל גלויות ישראל.

46 גבה עינים ורחב לבב אותו לא אובל ומידת הגאווה מידה מאוסה וגרועה היא עד למאוד, וידועים דברי הרמב"ם (הלכות דעות פ"ב ה"ג) שאם בכל המידות

צריך שילך האדם במידה הבינונית וזהו הדרך הטובה, אבל לא כן במידת הגאווה שאסור לו לאדם לנהוג בהן בבינונית אלא יתרחק מן הקצה האחד עד הקצה האחר, שאין דרך הטובה שיהיה אדם עניו בלבד, אלא שיהיה שפל רוח ותהיה רוחו נמוכה

למאד.